

הודעה לתקשורת

אתר: www.cbs.gov.il דוא"ל: info@cbs.gov.il פקס: 02-6521340

ירושלים, כ"ט בחשוון, תשפ"א
16 בנובמבר, 2020
367/2020

החוסן האזרחי בתקופת משבר הקורונה, בקרב בני 21 ומעלה: ממצאים מהגל הרביעי של הסקר שנערך בנובמבר בצל המשבר Civil Resilience During the Coronavirus Crisis: Findings from a Follow-Up Survey

מצבם הנפשי של 30% ומצבם הכלכלי של 42% מבני 21 ומעלה החמיר במהלך משבר הקורונה.

- **מצבם הבריאותי של 10% (כ-590 אלף איש) מבני 21 ומעלה החמיר ('החמיר' או 'החמיר מאוד') בתקופת המשבר.** בקרב בני 65 ומעלה, השיעור גבוה יותר – 14%.
- **מצבם הנפשי של 30% (כ-1.7 מיליון איש) מבני 21 ומעלה החמיר ('החמיר' או 'החמיר מאוד') בתקופת המשבר.**
- **תחושה של לחץ וחרדה מלווה בתקופת זו 37% מהאוכלוסייה – כ-2.07 מיליון איש.**
- **תחושת דיכאון מלווה 19% מהאוכלוסייה; תחושת בדידות מלווה 21% מהאוכלוסייה.**
- **65% מהאוכלוסייה חוששים מהידבקות בנגיף; 39% חוששים מפגיעה במצב בריאותם מסיבות אחרות.**
- **כמחצית מהאוכלוסייה (47%) חוששים מקושי בכיסוי הוצאותיהם: 52% מהערבים, 32% מבני 65 ומעלה. שיעור זה (47%) נמוך מהשיעור שנצפה ביולי (55%) ודומה לשיעור שנצפה במאי (46%).**
- **אצל 42% חלה החמרה במצב הכלכלי שלהם ושל משפחתם בעקבות משבר הקורונה; בקרב הערבים השיעור גבוה יותר – 57%.**
- **בקרב 15%, כ-860 אלף איש – הם או אחד מבני משק ביתם צמצמו את כמות האוכל או הארוחות שהם אוכלים במהלך השבוע האחרון; 25% מהערבים. שיעור זה (15%) נמוך מהשיעור שנצפה ביולי (21%), ודומה לזה שנצפה במאי (14%).**
- **רוב הציבור ממלא אחר ההנחיות, יותר מ-80% ממלאים במידה רבה.**
- **ל-19% מהציבור ההנחיות לא כל כך ברורות או שאינן ברורות בכלל.**

- 47% נותנים אמון¹ בממשלה בהתמודדותה עם המשבר, בדומה לשיעור שנצפה ביולי (47%) ונמוך מהשיעור שנצפה במאי (69%).
- 72% נותנים אמון בהתמודדותה של הרשות המקומית. ביולי נצפה שיעור של 69%, ובמאי – 77%.
- 78% נותנים אמון במערכת הבריאות - קופות החולים ובתי החולים.
- 67% נותנים אמון במשרד הבריאות, 33% לא כל כך או בכלל לא נותנים אמון.
- 51% נותנים אמון במשרד האוצר, 49% לא כל כך או בכלל לא נותנים אמון.
- 66% נותנים אמון במשטרת ישראל, 34% לא כל כך או בכלל לא נותנים אמון.

הגל הראשון של הסקר בנושא החוסן האזרחי של הציבור הישראלי, נערך בסוף אפריל (26.4.2020 עד 1.5.2020). בחודש מאי, בתאריכים 11.5.2020 עד 14.5.2020, ובאמצע יולי – בתאריכים 12.7.2020 עד 16.7.2020, נערכו גלים נוספים. בתחילת נובמבר 2020 (5.11.2020-1.11.2020) נערך הגל הרביעי וממצאיו מוצגים בהודעה זו.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ערכה את הסקר בשיתוף עם המועצה לביטחון לאומי ומשרד ראש הממשלה. אוכלוסיית הסקר כללה בני 21 ומעלה, למעט הפזורה הבדווית בדרום ודיירים במוסדות טיפוליים. המדגם הוצא מתוך מרשם התושבים של ישראל². כמו בשני הגלים הקודמים, השאלות בסקר הקיפו מגוון נושאים: בריאות, מצב נפשי, צריכת מזון, קבלת עזרה, מצב כלכלי ועבודה, מידת המילוי אחר הוראות משרד הבריאות והממשלה, ומידת האמון בממשלה, במערכת הבריאות וברשות המקומית של יישוב המגורים בהתמודדות עם נגיף הקורונה.

[להודעה לתקשורת עם ממצאי הגל הראשון](#)

[להודעה לתקשורת עם ממצאי הגל השני](#)

[להודעה לתקשורת עם ממצאי הגל השלישי](#)

[לשאלון](#)

[להסברים](#)

¹ במידה רבה או במידה מסוימת.

² המדגם כלל 2,294 נפשות ומתוכן השיבו בטלפון 1,475 נפשות.

מצב בריאות ומצב נפשי-רגשי³

כשני שלישים, 65% מבני 21 ומעלה, מעריכים שמצב בריאותם כיום טוב מאוד; 25% – טוב; 10% – לא כל כך טוב או בכלל לא טוב. 29% מבני 65 ומעלה מעריכים את מצב בריאותם באופן שלילי ('לא כל כך טוב' או 'בכלל לא טוב'), כמעט פי 5 מהאחוז בקרב האוכלוסייה הצעירה יותר (6.0%).

מצבם הבריאותי של 10% מבני 21 ומעלה, כ-590 אלף איש, 'החמיר' או 'החמיר מאוד' בתקופת המשבר. בקרב בני 65 ומעלה, השיעור גבוה יותר – 14%.

הנדגמים נשאלו גם על מצבם הנפשי. 44% מעריכים כי מצבם הנפשי כיום הוא טוב מאוד; 37% – טוב; 15% – לא כל כך טוב; 3.5% – בכלל לא טוב.

כרבע (26%) מבני 65 ומעלה, כ-289 אלף איש, מעריכים את מצבם הנפשי באופן שלילי ('לא כל כך טוב' או 'בכלל לא טוב').

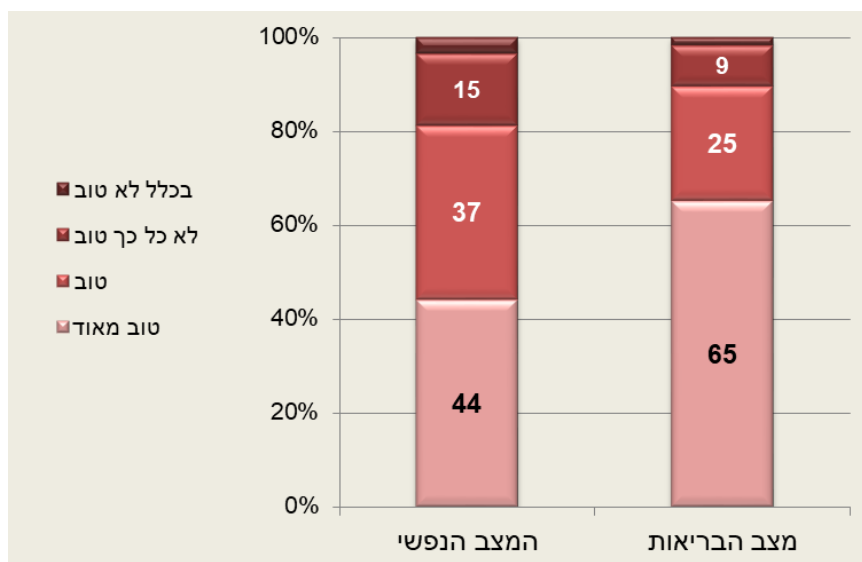
שיעור הערבים המעריכים את מצבם הנפשי באופן שלילי, גבוה מזה של היהודים⁴, 25% לעומת 17%, בהתאמה.

שיעור היהודים המעריכים כי מצבם הנפשי טוב מאוד, 45%, דומה לשיעור שנצפה ביולי (45%) ונמוך מהשיעור שנצפה במאי (50%).

39% מהנשים מעריכות שמצבן הנפשי טוב מאוד, בדומה לשיעור שנצפה ביולי (40%) לאחר החמרה לעומת חודש מאי (49%).

מצבם הנפשי של 30% מבני 21 ומעלה, כ-1.7 מיליון איש, החמיר ('החמיר' או 'החמיר מאוד') במהלך המשבר. שיעורם עלה מ-20% במאי, ל-26% ביולי ול-30% בנובמבר.

תרשים 1 – מצב הבריאות והמצב הנפשי של בני 21 ומעלה, נובמבר 2020, אחוזים

³ הנתונים מבוססים על הערכה עצמית של הנדגמים.

⁴ בקבוצת היהודים כלולים אחרים – חסרי סיווג דת ונוצרים שאינם ערבים.

הנדגמים בסקר דיווחו גם על המצב הרגשי של ילדיהם (אם היו להם ילדים במשק הבית) בתקופת המשבר. 61% מוסרים כי לא חל שינוי במצבם הרגשי של ילדיהם. שליש (33%) מדווחים כי מצבם הרגשי של ילדיהם החמיר ('החמיר' או 'החמיר מאוד'), לעומת 24% ביולי.

בנוסף לשאלה הכללית על המצב הנפשי, הנדגמים נשאלו גם על תחושות של לחץ וחרדה, דיכאון ובדידות. תחושה של לחץ וחרדה מלווה בתקופת זו 37% מהאוכלוסייה – כ-2.07 מיליון איש (11% במידה רבה' ו-26% 'במידה מסוימת').

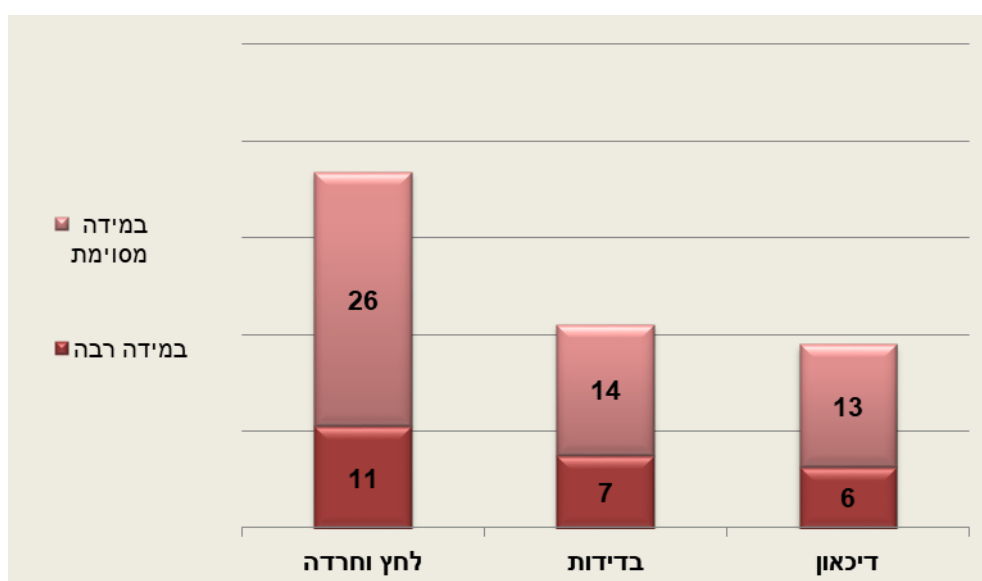
תחושת דיכאון מלווה 19% מהאוכלוסייה (21% ביולי); תחושת בדידות מלווה 21% מהאוכלוסייה (19% ביולי).

בקרב בני 65 ומעלה: 31% חשים לחץ וחרדה, 16% חשים דיכאון, 25% חשים בדידות ('במידה רבה' או 'במידה מסוימת').

37% מהערבים חשים לחץ וחרדה, בדומה לשיעור בקרב היהודים.

בדומה למגמה שנצפתה ביולי, גם בגל הנוכחי תחושות אלה מלוות נשים יותר מגברים: 44% מהנשים ו-29% מהגברים מדווחים על לחץ וחרדה.

תרשים 2 – אחוז בני 21 ומעלה שחוו מצבים רגשיים שליליים בתקופת המשבר

4.5% מהאוכלוסייה דיווחו כי הם או מישהו מבני ביתם פנו לקבלת סיוע נפשי.

משבר הקורונה מעורר חששות מתרחישים שונים – בריאותיים וכלכליים. 65% מהאוכלוסייה חוששים מהידבקות בנגיף (32% 'במידה רבה' ו-33% 'במידה מסוימת'); 39% חוששים מפגיעה במצב בריאותם מסיבות אחרות, בדומה לשיעורים ביולי. בשני החששות הללו חלה החמרה לעומת השיעורים שנצפו בחודש מאי, אז חששו 53% מהידבקות בנגיף, ו-31% מפגיעה אחרת במצב בריאותם.

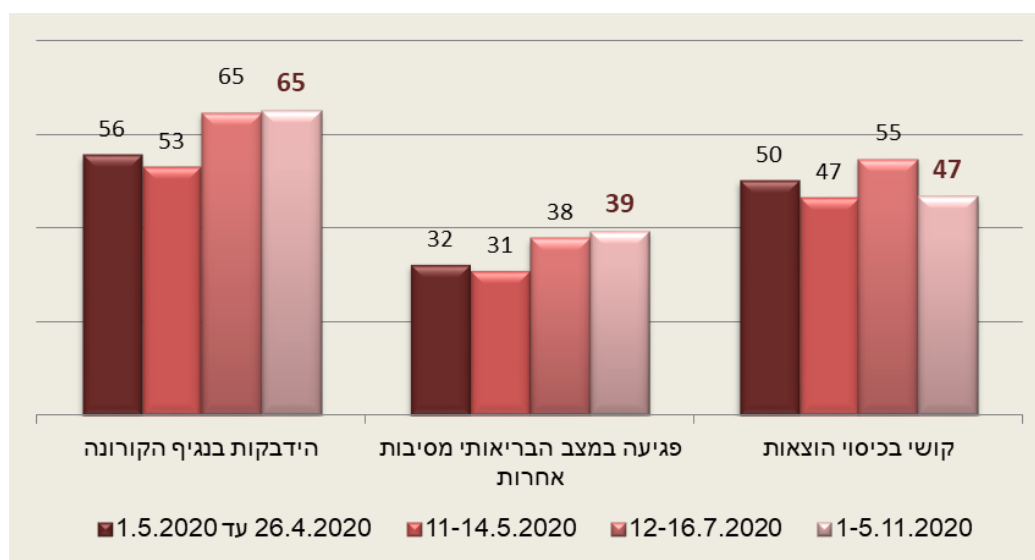
החשש מהידבקות בנגיף בקרב בני 65 ומעלה - 73%, גבר לעומת חודש יולי שבו עמד שיעור החוששים על 63%. בקרב האוכלוסייה הצעירה יותר, עד גיל 65, שיעור החוששים מהידבקות בנגיף הוא 63%, בדומה לשיעור שנצפה ביולי (65%).

החשש מפגיעה בבריאות מסיבות אחרות בקרב בני 65 ומעלה (46%) נמוך מהחשש שלהם מהידבקות בנגיף (73%), וגבוה מהשיעור באוכלוסייה הצעירה יותר (38%).

נשים חוששות יותר מגברים מהידבקות בנגיף (69% לעומת 61%, בהתאמה).

כמחצית מהאוכלוסייה (47%) חוששים⁵ מקושי בכיסוי הוצאותיהם: 52% מהערבים; בני 65 ומעלה (32%) פחות מבני 21-64 (50%). שיעור החוששים מקושי בכיסוי הוצאותיהם נמוך מהשיעור שנצפה ביולי (55%), ודומה לשיעור שנצפה במאי (46%).

תרשים 3 – אחוז בני 21 ומעלה החוששים מתרחישים שונים בעקבות המשבר ב-4 גלי הסקר

תזונה ורווחה כלכלית

15%, כ-860 אלף איש - הם או אחד מבני משק ביתם צמצמו את כמות האוכל או הארוחות שהם אוכלים במהלך השבוע האחרון: בני 65 ומעלה (12%) פחות מבני 21-64 (16%); ערבים (25%) יותר מיהודים (13%). שיעור זה (15%) נמוך מהשיעור שנצפה ביולי (21%), ודומה לשיעור שנצפה במאי (14%).

12% מדווחים כי הם נעזרים במישהו המסייע להם בהבאת מזון, תרופות וכד'; 26% מבני 65 ומעלה, לעומת 8.5% מהצעירים יותר. המסייעים⁶ הם בעיקר בני משפחה, ב-70% מהמקרים; 8.5% נעזרו ברשויות הרווחה או הרשות המקומית; 27% נעזרים בגורמים אחרים כולל שכנים או ארגון התנדבותי.

⁵ במידה רבה או במידה מסוימת.

⁶ סך הכל מסתכם ביותר מ-100% מכיוון שניתן היה לציין יותר מגורם אחד.

בקרוב 42%, כ-2.37 מיליון איש – חלה החמרה במצב הכלכלי שלהם ושל משפחתם בעקבות משבר הקורונה; בקרב ערבים (57%) יותר מיהודים (39%).

בקרוב בני 65 ומעלה, שיעור המדווחים על החמרה במצב הכלכלי נמוך יותר ועומד על 21%, לעומת 47% מהאוכלוסייה הצעירה יותר.

27% דיווחו כי הם או בני ביתם השתמשו בחסכוניותם בעקבות המשבר: 7.9% מהאוכלוסייה השתמשו ברוב או בכל החסכוניות שלהם, 19% נוספים השתמשו בחלק קטן מהחסכוניות. 19% מהערבים ו-29% מהיהודים השתמשו בחסכוניותם בעקבות משבר הקורונה.

49% לא השתמשו בחסכוניותם ול-23% לא היו כלל חסכוניות.

17% מדווחים כי הם או בני ביתם נכנסו לחובות או לקחו הלוואות, ערבים (33%) יותר מיהודים (13%).

18% מהאוכלוסייה צופים כי ב-12 החודשים הבאים מצבם הכלכלי ישתפר, לעומת 11% ביולי ו-27% במאי; 62% סבורים כי מצבם הכלכלי לא ישתנה; 20% צופים כי מצבם הכלכלי יחמיר, בהשוואה ל-28% ביולי ו-18% במאי. 30% מהערבים צופים כי מצבם הכלכלי יחמיר.

מצב תעסוקה

28% מציינים כי הייתה להם עבודה שהופסקה בעקבות משבר הקורונה, 32% מבני 21-64. מרביתם (60%) הוצאו לחל"ת; 16% - פוטרו; 13% נוספים – הפסיקו לעבוד עקב סגירת עסק (באופן קבוע או זמני).

59% מעריכים כי יחזרו למקום עבודתם הקודם, 29% מעריכים שלא והיתר (12%) אינם יודעים. 6.5% מדווחים כי עברו הכשרה מקצועית במהלך משבר הקורונה, 34% מוכנים לעבור הכשרה כלשהי במהלך החודשים הקרובים.

הנחיות משרד הבריאות והממשלה

באיזו מידה ההנחיות ברורות? ל-58% ההנחיות ברורות במידה רבה; ל-23% - במידה מסוימת; ל-13% הן לא כל כך ברורות; ל-5.3% ההנחיות אינן ברורות בכלל.

ל-84% מבני 65 ומעלה ההנחיות ברורות במידה רבה או במידה מסוימת.

29% מעריכים כי **האכיפה של מילוי ההנחיות** על ידי המשטרה מתבצעת במידה רבה מאוד; 37% – במידה רבה; 34% מעריכים כי האכיפה לא כל כך או בכלל לא מתבצעת.

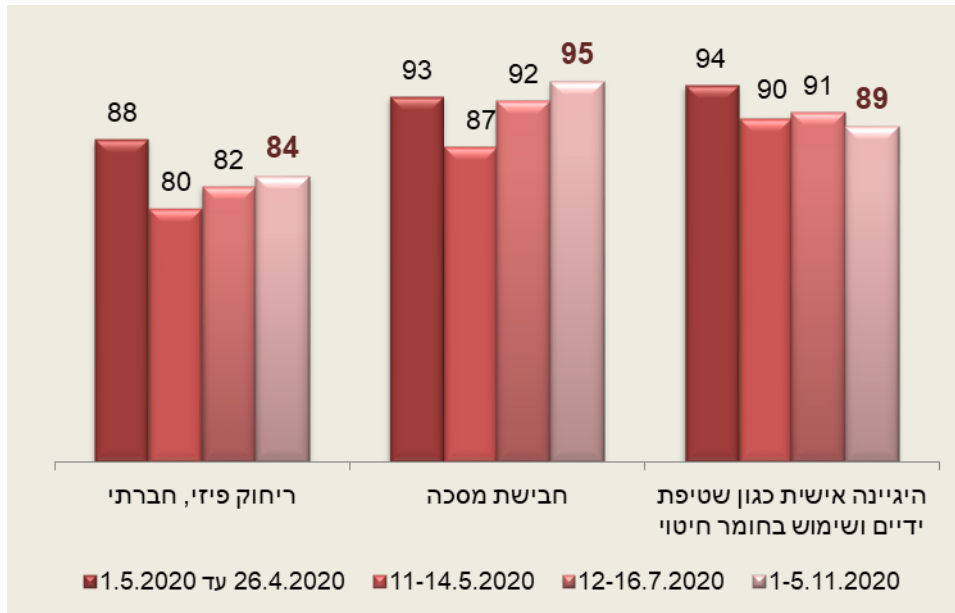
46% מהערבים ו-26% מהיהודים סבורים שהאכיפה מתבצעת במידה רבה.

51% סבורים כי **הפעולה העיקרית שתגביר את ההיענות למילוי אחר ההנחיות** היא הסברה שלהן, 60% מבני 65 ומעלה סבורים כך; 21% סבורים שחלוקת אמצעי מיגון והיגיינה בחינם יגבירו את ההיענות; 28% - אכיפה באמצעות דוחות.

רוב הציבור ממלא אחר ההנחיות.

84% מקפידים 'במידה רבה' על ריחוק פיזי-חברתי; 95% – על חבישת מסכה; 89% שומרים במידה רבה על היגיינה – שטיפת ידיים ושימוש בחומר חיטוי.

תרשים 4 – אחוז בני 21 ומעלה הממלאים במידה רבה אחר ההנחיות, ב-4 גלי הסקר

אמון במוסדות המדינה ובמערכת הבריאות

ממצאי הסקר מראים כי 21% מהאוכלוסייה נותנים אמון רב **בממשלה** בהתמודדותה עם משבר הקורונה, בדומה לשיעור שנצפה ביולי (22%); ערבים (35%) יותר מיהודים (18%). 26% נוספים נותנים אמון 'במידה מסוימת'. 53% לא כל כך או בכלל לא נותנים אמון בממשלה. שיעור **המאמינים בממשלה** בהתמודדותה עם המשבר (47%) דומה לשיעור שנצפה ביולי (47%), ונמוך מהשיעור שנצפה במאי (69%).

שיעור המאמינים בהתמודדותה של **הרשות המקומית** עומד על 72%. ביולי נצפה שיעור של 69% ובמאי – 77%. 40% נותנים אמון רב **ברשות המקומית** של יישוב מגוריהם, 32% נוספים נותנים אמון 'במידה מסוימת'.

אמון **במערכת הבריאות – קופות החולים ובתי החולים**: 44% נותנים אמון רב, 34% נוספים – במידה מסוימת. 22% לא כל כך או בכלל לא נותנים אמון במערכת הבריאות בהתמודדותה עם משבר הקורונה.

אמון **במשרד הבריאות**: 32% נותנים אמון רב; 35% – במידה מסוימת. 33% לא כל כך או בכלל לא נותנים אמון במשרד הבריאות בהתמודדותו עם משבר הקורונה.

אמון **במשרד האוצר**: 21% נותנים אמון רב; 30% – במידה מסוימת. 49% לא כל כך או בכלל לא נותנים אמון במשרד האוצר בהתמודדותו עם משבר הקורונה.

אמון במשטרת ישראל: 38% נותנים אמון רב; 28% – במידה מסוימת. 34% לא כל כך או בכלל לא נותנים אמון במשטרת ישראל בהתמודדותה עם משבר הקורונה.

תרשים 5 – בני 21 ומעלה לפי אמון במוסדות המדינה ובמערכת הבריאות, בהתמודדותם עם משבר הקורונה, אחוזים

